

(בפרכא קמח דסוטיס דף ט' ע"ב), יוסף זכה לקבר את אביו, ואין באחיו גדול ממנו, שנאמר ויעל יוסף לקבר את אביו (בראשית כ', ז). מי לנו גדול מיוסף, שלא נתעסק בו אלא משה. משה זכה בעצמות יוסף, [ואין בישראל גדול ממנו. מי לנו גדול ממה, שלא נתעסק בו אלא הקדוש ברוך הוא, שנאמר ויקבר אתו בגי בארץ מואב (דברים ל"ד, ו). ולא על משה בלבד אמרו, אלא אף על הצדיקים, שנאמר והלך לפניך צדקה, כבוד יי אספך (ישעיה כ"ח,

ח').

ואמרנן עלה בגמרא (סס דף י"ג ע"א), תנו רבנן, בוא וראה כמה חביבות מצות על משה רבנו. שכל זמן שישאל מתעסקים בבזה, משה מתעסק במצות, שנאמר חכם לב יקח מצות, ואויל שפתים ילביט (משלי י', ח). ומנין היה יודע משה רבנו עליו השלום היכן יוסף קבור. אלא אמרו, סרח בת אשר נשתירה מאותו הדור. הלך משה אצלם, אמר לה, פלום את יודעת היכן יוסף קבור. אמרה לו, ארון של מתכת עשו מצרים, וקבעוהו בנהר נילוס, פדי שיתברכו מימיו. הלך משה ועמד על שפת נילוס, ואמר לו, יוסף, הגיעה עת

חק יעקב

ריד בגי. שכל גיא דהתורה מלא, חוץ מזו שהיא חסירה אל"ף. ורז"ל נתנו טעם בזה הפסוק ויקבור אותו בגי, עולה י"ה, מלמד שקברו כביכול הקדוש ברוך הוא בעצמו ובכבודו. והרב חיד"א בעל חומת אנ"ך כתב בפרשת חיי שרה, שנקבר משה הוא וצפורו אשתו במערת שדה המכפלה, ואסמכיה אקרא הדין, מערת שדה המכפלה, ראשי תיבות משה, וגימטריא צפורה, עיי"ש טעם נכון (אה"ה):

של יוסף: פדי שיתברכו מימיו. תמיד. לפי שאין ארץ מצרים שותה מימי גשמים, אלא נילוס עולה וממלא היאורים, שכולה עשויה היאורים, ומשקין מהם השדות. והיינו דכתיב והיה אשר לא יעלה מאת משפחות הארץ אל ירושלם להשתחוות למלך ה'

ישראל לאביהם שבשמים, אל יתיאשו ישראל על זה מן הגאולה. פי אף על פי שיהיה הדור חיב, בחסדו עתיד לשלח הגואל. בדאמרנן [התם] (בפרכא חלק, סנהדרין דף ל"ח ע"א), אמר רבי יוחנן, אם ראית דור שמתמעט והולך, חפה לו, שנאמר פי אתה, עם עני תושיע (תהלים י"ח, כ"ח). ואמר רבי יוחנן, אם ראית דור שצרות רבות באות עליו פנהר, חפה לו, שנאמר פי יבא כנהר צר (ישעיה כ"ט, י"ט), וכתיב בתריה ובא לציון גואל (סס פסוק כ');

פרק שישי

פרק ריד

החסידים הראשונים כשהיו נפטרים מן העולם הזה, היו מניחים ספר תורה על מטתם, או קרוב להם לכבודם, וגם להודיע לכל הרואים שקים זה מה שכתוב בזה, וגם לחמם הפכי ולהרבות ההספד.

ובן אמרו שעשו לארוננו של יוסף הצדיק, שהיו מוליכים אותו במדבר עם ארוננו של תורה, לכבודו של יוסף. וזכה לזה למען הכבוד וההספד הגדול שעשה לאביו. כמו ששנינו

נפש יהודה

ריד גדול ממנו. שהיה מלך. הרי מידה שמדד – שנקבר אביו בגדולים, ובה במידה מדדו לו – שנקבר גם הוא על ידי גדולים: מי לנו. לענין כבוד קבורה לקבור בגדולים, גדול מיוסף, שלא נתעסק בו אלא משה, שהוא גדול בישראל ואין בישראל גדול ממנו. הרי שבמידה שמדד לקבור את יוסף על ידי גדול, בה מדדו לו, שאין גדול בכבוד קבורה כשל משה, שלא נתעסק בו אלא הקדוש ברוך הוא: מתעסקים בבזה. של מצרים. אבל משה מתעסק בארוננו

של יוסף: פדי שיתברכו מימיו. תמיד. לפי שאין ארץ מצרים שותה מימי גשמים, אלא נילוס עולה וממלא היאורים, שכולה עשויה היאורים, ומשקין מהם השדות. והיינו דכתיב והיה אשר לא יעלה מאת משפחות הארץ אל ירושלם להשתחוות למלך ה'

הַשְּׁבוּעָה שֶׁנִּשְׁבַּע הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְגַאֵל אֶת יִשְׂרָאֵל, וְהַגִּיעָה עֵת הַשְּׁבוּעָה שֶׁהִשְׁבַּעְתָּ אֶת יִשְׂרָאֵל. אִם אַתָּה מֵרָאה אֶת עֲצֻמְךָ, מוֹטָב. וְאִם לֹא, הֲרִי אָנוּ נִקְיִים מִשְׁבוּעֲתֶךָ. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה נִזְדַּעְזַע אַרְוֹנוֹ שְׁלִי-יֹסֵף, וְנִטְלוּ מֹשֶׁה וְהִבְיִאוּ אֶצְלוֹ. וְכָל אוֹתָן שָׁנִים שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל בְּמַדְבָּר, הָיָה אַרְוֹנוֹ שְׁלִי-יֹסֵף וְאַרְוֹן שְׁלִי-שְׂכִינָה מְהַלְכִין זֶה עִם זֶה, וְהָיוּ עוֹבְרִין וְשׁוֹבִים אוֹמְרִים, מַה טֵּבָן שְׁלִי-אַרְוֹנוֹת הִלְלוּ. אָמְרוּ, אֶחָד שְׁלִי-מֵת [ב] וְאֶחָד שְׁלִי-שְׂכִינָה. וְכִי דִרְבַּה שְׁלִי-שְׂכִינָה לְהִלְךָ עִם מֵת. אָמְרוּ, קִיָּם זֶה מַה שֶּׁפְּתוּב בְּזֶה.

וְאָמְרוּ גַם כֵּן עַל חִזְקִיהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה, שֶׁהוֹשִׁיבוּ סֵפֶר תּוֹרָה עַל מִטָּתוֹ, וְאָמְרוּ, קִיָּם זֶה מַה שֶּׁפְּתוּב בְּזֶה. כְּדַגְרִסְנָן [הֵתֵם] (כִּפְרָקָא קַמָּא לְקַמָּא דְּף י"ז ע"א), וְכַבּוּד עָשׂוּ לוֹ בְּמוֹתוֹ (דְּכַרְיִי הוֹמִים ב' ל"ב, ל"ג), זֶה חִזְקִיהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה, שֶׁיִּצְאֹו לְפָנָיו שְׁלֹשִׁים וְשִׁשָּׁה אֶלְפֵי חֲלוּצֵי כְּתָף, דְּבַרֵי רַבִּי יְהוּדָה. אָמַר לוֹ רַבִּי נַחֲמִיָּה, וְהִלָּא

נפש יהודה

צבאות ולא עליהם יהיה הגשם, ואם משפחת מצרים לא תעלה ולא באה ולא עליהם תהיה [וכו'] (זכריה י"ד, י"ז - י"ח), ואין כתיב כאן הגשם, אלא ולא עליהם יהיה אותו נהר ששותין ממנו. ויונתן בן עוזיאל תרגם, ולא עליהן יסק גילוס: ויהי האחד מפיל הקורה. בתלמידי אלישע כתיב, במלכים: והוא שאול. הקורדום לא היה שלו, שהשאלו מאחרים: תלמידו של משה. לא שלמד מפיו, אלא תורתו של משה למדו אליהו ואלישע, והכל נקראים תלמידי משה: קיים זה מה שפתוב בזה. אגדה זו מפורשת במכילתא בפרשת ויהי בשלח. כתיב בזה אנכי (שמות כ, ב'), וכתיב בזה התחת אלהים אנכי (בראשית ל, ב'). וכתיב בזה לא יהיה לך (שמות כ, ב'), וכתיב בזה האלהים אני ירא (בראשית מ"ב, י"ח). לא תשא (שמות כ, ו'), חי פרעה (בראשית מ"ב, ט"ו). זכור את יום השבת (שמות כ, ז'), וטבוח טבח והכן (בראשית מ"ג, ט"ז), ואין זה אלא יום השבת, וכן הוא אומר והכינו את אשר יביאו (שמות ט"ז, ה). וכן כל עשרת הדברות: חלוצי פתף. קרעו בגדיהם וחלצו כתפיהם עד שנראו כתפיהם ערומים:

הַשְּׁבוּעָה שֶׁנִּשְׁבַּע הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְגַאֵל אֶת יִשְׂרָאֵל, וְהַגִּיעָה שָׁעָה שֶׁהִשְׁבַּעְתָּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְהַעֲלוֹת עֲצֻמוֹתֶיךָ מִזֶּה. שְׂכִינָה וְכָל יִשְׂרָאֵל מֵתֵעַכְבִּין לָךְ. אִם אַתָּה מֵרָאה אֶת עֲצֻמְךָ, מוֹטָב. וְאִם לֹא, הֲרִי אָנוּ נִקְיִים מִשְׁבוּעֲתֶךָ. מִיָּד צָף אַרְוֹנוֹ שְׁלִי-יֹסֵף, וְעָמַד לְמַעֲלָה מִן הַמַּיִם. וְאֵל תִּתְמָה הַיָּאָךְ בְּרוּךְ צָף, שֶׁהָרִי פְתִיב וַיְהִי הָאֶחָד מִפִּיל הַקּוֹרָה, וְאֵת הַבְּרוּךְ נָפַל אֶל הַמַּיִם, וַיִּצַּעַק וַיֹּאמֶר אֵהָה אֲדָנִי וְהוּא שָׂאוֹל. וַיֹּאמֶר אִישׁ הָאֱלֹהִים אָנָּה נָפַל, וַיִּרְאֶהוּ אֶת הַמָּקוֹם, וַיִּקְצַב עֵץ וַיִּשְׁלַךְ שָׂמָה, וַיִּצַּף הַבְּרוּךְ (מלכים ב' ו', ה) -

רַבִּי נֶתָן אוֹמֵר, בְּקַבְרֵנְטִי (פירושו, בקבורות) שְׁלִי-מַלְכִים [א] הָיָה קְבוּרָה. הִלְךְ מֹשֶׁה וְעָמַד עַל קַבְרֵנְטִי שְׁלִי-מַלְכִים [א], אָמַר לוֹ, יוֹסֵף, הַגִּיעָה עֵת הַשְּׁבוּעָה שֶׁנִּשְׁבַּע רַבְּנוֹ, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

חק יעקב

שֶׁהוֹשִׁיבוּ סֵפֶר תּוֹרָה עַל מִטָּתוֹ. ואע"ג דאסור לעשות כן משום דאסור לישוב על גבי מיטה שס"ת מונח עליה, שאני חזקיה שהיה גדול בתורה ובמעשים טובים ביותר. וכתב הרב בעל גימוק"י בשם הרמ"ה, דדוקא איכא משום לועג לרש, היכא דעביד לנפשיה כאדם שקורא בתורה, אבל היכא דעביד ליקרא דשכבא כגון בני ישיבה לכבוד רבן, ליכא משום לועג לרש, עכ"ל: וְכַבּוּד עָשׂוּ לוֹ בְּמוֹתוֹ. בחזקיה כתיב: זֶה חִזְקִיהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה. לישנא דש"ס הוא, ולא לאשמעינן דוהו חזקיה, דהאיי קרא בחזקיה כתיב, אלא אגב אורחיה דמפרש מאי כבוד עשו לו, נקיט ואמר הכי: שְׁלֹשִׁים וְשִׁשָּׁה אֶלְפֵי. דרש הכי מקרא וכבוד עשו לו, לו בגימטריא הכי הוי:

[א] שְׁלִי-מַלְכִים. י"ג שְׁלִי-מַלְכִים: [ב] שְׁלִי-מֵת. י"ג שְׁלִי-מֵת: ב

שבע, ולא מצאו איש ואשה תינוק
ותינקת שלא היו בקיאיין בהלפות
טמאה וטהרה.

ויש מהקדמונים שלא היו חפצים
בהנחת ספר תורה. פדאמרנן [התם]
(פרק אלו מגלחין, מועד קטן דף כ"ה ע"א), כי נח נפשיה
דרב הנא, סבור לאותובי ספר תורה
אפרייה. אמר להו רב חסדא, מלתא
דרבי לא סבירא ליה, השתא ניקום
ונעביד^ד (בתמיהה. המ"ל). דאמר רבי חלבון
אמר רב המנונא, אנא חזיתיה לרב
הנא דבעי למתב אפרייה, והוה יתיב
ספר תורה התם, ופך פדא^ו אארעא,
ואותיב עליה ספר תורה. אלמא, קא
סבר, אסור לישב על מטה שספר
תורה עליה וכו'.

ואמרנן נמי התם, כי נח נפשיה דרב
חסדא, סבור לאותובי ספר תורה
אפרייה. אמר להו רב יצחק, מלתא
דרבי לא סבירא ליה, אנן ניקום
ונעביד^ד ליה (בתמיהה. המ"ל). סבור דלא
למשלל, אמר להו רב יצחק, תנא,

חק יעקב

והלא לפני אחאב מלך ישראל עשו כן. שעשו לו הספד
גדול, כדאמרין במגילה (ג' ע"א) כמספד הדדרימון בן
טבריימון, כדמתרגמינן כמספד אחאב (בן) [בר] עמרי דקטל
יתיה הדדרימון (בן) [בר] טבריימון. ובמלחמה, שהיו שם עם
רב וכולן ספדו עליו. ואף על גב דכתיב ויעבור הרינה במחנה
(מלכים א' כ"ב, ל"ו), ואמרין (סנהדרין ל"ט ע"ב) באבוד רשעים רינה,
באבוד אחאב בן עמרי רינה, היינו לצדיקים שבדור, אבל
עבדיו ואוהביו היו מספדין אותו (תוספות): ופך פדא. יש
גורסים פדא ברי"ש, ור"ל, כפה הכר לארץ והניח עליו ספר
תורה, שלא רצה לישב סמוך לספר, וכן היא גרסת רש"י.
והרב סעדיה בן שלום [קטיעין] המחבר כתב וז"ל, אמר
המאסף, תימה, דלא שייך כפיה בכר. ואי גרסינן וכף פדא,

ניחא, ומכל מקום צריך עיון בדבר, עכ"ל (אחי"ה):

לפני אחאב מלך ישראל עשו כן. אלא
שהושיבו ספר תורה על מטתו,
ואמרו, קים זה מה שפתוב בזה.
והאידינא דקא עבדנן הכי, אפוקי
מפקנן, אנוחי לא מנחנן. ואי בעית
אימא, אנוחי מנחנן, קים לא אמרנן.
אמר רבה בר בר חנה, כי הוה אזילנא
בתריה דרבי יוחנן למשאל שמעתתא,
כי הוה עייל לבית הכסא, ונפיק ומשי
ידיה, ומנח תפלין ומברך, והדר אמר
לן, אפלו קים אמרנן, למד לא אמרנן.
והא אמר מר, גדול תלמוד תורה,
שהתלמוד מביא לידי מעשה. לא
קשיא, הא למגמר, הא לאגמורי.

וזכה לזה חזקיה מלך יהודה, לפי
שרפה לומדי תורה בישראל, ועל פן
היו משבחין אותו, ואומרים עליו למד.

פדגרסנן [התם] (במסכת סנהדרין פרק חלק דף ט"ז
ע"ב), אמרו עליו על חזקיה מלך יהודה,
שתלה חרב על פתח בית המדרש,
ואמר, כל מי שאינו עוסק בתורה,
ידקר בחרב. ובדקו מדן ועד באר

נפש יהודה

והאידינא וכו' מפקנן. ספר תורה קמי גוברא רבה, אבל לא
מניחין ספר תורה על מיטתו: כי הוה עייל לבית הכסא.
כלומר, זימנא חדא הוה עייל לבית הכסא ואמר לן הכי: קים
אמרנן למד לא אמרנן. ולימד אמרו לחזקיה. והאידינא לא
אמרין לימד, משום כבוד דחזקיה, דלימד עדיף מקיים:
מביא לידי מעשה. אלמא מעשה עדיף: למגמר. לעצמו,
מעשה עדיף. אבל לאגמורי לאחרני, עדיף ממעשה. הלכך
לימד לא אמרין: לאותובי ספר תורה אפרייה. ולומר
קיים זה מה שכתוב בזה: ופך פדא. הפך חבית קטנה, כדי
להניח ספר תורה עליו: דלא למשלל. לתפור הבגד מהקרע
שקורעין עליו:

חכם, פיון שֶהחזיר פָּנָיו מֵאַחֲרֵי
הַמָּטָה, שׁוֹלֵל.

לְמַדְנוּ, שְׁלֹכַל אֶחָד עוֹשִׁין כְּפִי רְצוֹנוֹ
וּכְפִי מַעֲלָתוֹ. וְהַמְרָבָה בְּכַבּוּד, יִרְבוּ לוֹ
כְּבוֹד:

פרק שביעי

פֶּרֶק רִטוֹ

**מִסְפִּידִים לְעִדִּיקִים, וְגַם לְאַחֲרִים
בְּשַׁעוֹמְדִים**

הַחֲכָמִים, בְּבִתֵּי כְּנָסִיּוֹת, מִפְּנֵי כְּבוֹדוֹ.

בְּדַגְרִסָּנָן [הַתָּם] (כמגילה פרק בני העיר דף כ"ח ע"א),

תָּנוּ רַבָּנָן, בְּתֵי כְּנָסִיּוֹת, אֵין נוֹהֲגִין בְּהֵם
קָלוֹת רֵאשִׁי. * וְאֵין אוֹכְלִין בְּהֵן, וְאֵין

שׁוֹתִין בְּהֵן, וְאֵין נֹאֲוֹתִין בְּהֵן, וְאֵין
מְטִילִין בְּהֵן, וְאֵין נִכְנָסִין בְּהֵן בַּחֲמָה

מִפְּנֵי הַחֲמָה, וּבְגַשְׁמִים מִפְּנֵי הַגַּשְׁמִים,
וְאֵין מִסְפִּידִין בְּהֵן הַסֵּפֶד שְׁלִי-יְחִיד^[א].

אֲבָל קוֹרִין בְּהֵן, וְשׁוֹנִין בְּהֵן, וּמִסְפִּידִין
בְּהֵן הַסֵּפֶד שְׁלִי-רַבִּים^[ב] וְכוּ'. וְאִמְרָנָן

עַלֶּה בְּגַמְרָא, מַחֲוֵי רַב חֲסֵדָא, כְּגוֹן

חק יעקב

רְטוֹ לְהַהוּא מְרַבָּנָן. כֹּל הֵיכָא דֹאמַר בְּגַמְרָא הַהוּא מְרַבָּנָן,
הוּא חֲכָם וְזָקֵן, וְכֹל הֵיכָא דֹאמַר צוֹרְבָא מְרַבָּנָן, הוּא

בְּחוֹר חַרִּיף, כְּמוֹ בִיעֵי דְצַרִּיבָן דְרִישׁ מִסְכַּת יוֹם טוֹב (ביצה ד' ע"א,

ועיין רש"י שם): הָאֵי צִנָּא דְמַלְי סְפָרִי. אוֹי עַל סַל מְלֵא

סְפָרִים, וְאֵינוּ מִבֵּין מַה שְּׁבִתוּכֶם. מִצֵּאתֵי כְּתוּב בְּכ"י יְרוּשְׁלַמִי,

מִכָּאן, מִי שֵׁאֵינוּ מִבֵּין מַה שְּׁלוּמְד, אֵף עַל פִּי שְׁקָרָא הִרְבָּה אֵינָן
חַיִּיבִין לְכַבּוֹד:

בְּעֶשְׂרִים וָאַרְבַּע שׁוֹרוֹת שֶׁל תְּלִמִידִים: הֵיכִי לְסַפְּדִיהָ. בְּמַה אֲסַפְּדוּ: הָאֵי צִנָּא דְמַלְי סְפָרִי. אֵינוּ אֵלָא כֹּסֶל שְׁמִילָאוּהוּ סְפָרִים,

וְאֵין מִבֵּין מַה בְּתוּכֶם. אֵף הַשׁוֹנָה הַלְכוּת וְלֹא שִׁמְשׁ תְּלִמִידֵי חֲכָמִים שִׁיבִינוּהוּ טַעְמֵי מִשְׁנָה, וּפְעָמִים שְׁדַבְּרֵי מִשְׁנָה סוֹתְרִין זֶה אֶת זֶה

וְצַרִּיךְ לְתַרְצָה, כְּגוֹן הַכָּא בְּמֵאֵי עֵסִיקִינָן, וְכְגוֹן הַמְּנִי רַבִּי פְלוֹנִי הֵיא, וְכְגוֹן חֲסוּרֵי מַחְסְרָא, וְזֶה אֵינוּ יוֹדֵעַ מַה שְּׁשֵׁנָה: תְּקִיפֵי

דְּאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל. רִישׁ לְקִישׁ, דֹּאמְרִינָן בְּמִסְכַּת יוֹמָא (ט' ע"ב) דֹּאפִילוּ בְּהַדִּי רַבָּה בַר בַּר חֲנָה לֹא מִשְׁתַּעֵי. דְּמֵאֵן דְּמִשְׁתַּעֵי בְּהַדִּי

רִישׁ לְקִישׁ בְּשׁוּקָא, יְהִיבִין לִיהַ עֶסְקָא בְּלֹא סְהַדִּי. וְרַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק מַחְסִידֵי בְּבַל, כְּדֹאמְרִינָן בְּשִׁילְהֵי מִסְכַּת סוּטָה (מ"ט ע"ב) דְּקֹאמַר

לִיהַ, לֹא תִתְּנֵי יִרְאַת חַטָּא, דֹּאִיכָא אַנָּא. וְרִישׁ לְקִישׁ סַפְּדִיהָ לְהָאֵי דְתַנִּי וְכוּ', וְרַב נַחְמָן הִיָּה חֲסִיד וְלֹא רָצָה לְסַפְּדוּ: כְּמוֹ תִיקָ.

שֶׁהִסְפֵּר תוֹרָה מוֹנֵת בּוֹ. כֵּן גּוֹף הַצְּדִיק תִּיק לְתוֹרָתוֹ שֶׁהִיָּתָה בּוֹ:

הַסְפִּידָא דְקֹאִים^[ג] בֵּי רַב שֵׁשֶׁת. מַחֲוֵי
רַב שֵׁשֶׁת, כְּגוֹן הַסְפִּידָא דְקֹאִים^[ג] בֵּי
רַב חֲסֵדָא.

רַפְרָם בַּר פַּפָּא סַפְּדָה לְכַלְתֵּיהָ בְּבִי
כְּנִשְׁתָּא. אָמַר, אֵי מְשׁוּם יִקְרָא דִידִי,

אִם מְשׁוּם יִקְרָא דִידֵיהָ דְמִיתָא, אֵתוּ
כְּלִי עֲלֵמָא לְמִסְפְּדָה. רַבִּי זִירָא סַפְּדִיהָ

לְהַהוּא מְרַבָּנָן בְּבִי כְּנִשְׁתָּא. וְאָמַר, אֵי
מְשׁוּם יִקְרָא דִידִי, אֵי מְשׁוּם יִקְרָא

דִידֵיהָ דְמִיתָא, אֵתוּ כְּלִי עֲלֵמָא. רִישׁ
לְקִישׁ סַפְּדִיהָ לְהַהוּא דְתַנִּי הַלְפָתָא

בְּעֶשְׂרִין וָאַרְבַּע שׁוֹרְתָא, אָמַר, וְיִ
דְּחֲסָרָא אַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל גְּבָרָא רַבָּה.

הַהוּא דְהָוָה תַּנִּי הַלְפָתָא, סַפְּרָא וְסַפְּרֵי
וְתוֹסַפְתָּא, וְשָׁכִיב. אֵתוּ אָמְרוּ לִיהַ

וְלָרַב נַחְמָן, לְסַפְּדִיהָ מָר. אָמַר, הֵיכִי
נְסַפְּדִיהָ, הָאֵי צִנָּא (פִּירוּשׁ, סל) דְּמַלְי

סְפָרֵי דְחֲסָר. תָּא חֲזִי מַה בֵּין תְּקִיפֵי
דְאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל לְחֲסִידֵי^[ד] בְּבַל.

וְתַלְמִיד חֲכָם הַנְּפֹטָר, הוּא תְּשִׁמִּישׁ
קְדוּשָׁה, כְּמוֹ תִיק שְׁלִי-סְפָר תוֹרָה. וְגַם

נפש יהודה

רְטוֹ וְאֵין נֹאֲוֹתִין בְּהֵן. אֵין מִתְקַשְׁטִין שֵׁם בְּבַגְדִים
וּבְתַכְשִׁיטִים נְאִים, אִפִּילוּ לְכֹלָה וְחַתָּן. וְכֵן אֵין

מְטִיילִין בְּהֵם. מְשׁוּם שִׁישׁ שֵׁם רוּוַחָה לְהַתְקַשְׁט וְלִטְיִיל בּוֹ:

הַסֵּפֶד שְׁלִי-רַבִּים. תְּלִמִיד חֲכָם שְׁמַת, שְׁצַרִּיכִין לְהַתְאַסֵּף

וְלִהְסַפְּדוּ, וּבֵית הַכְּנֶסֶת רֹאוּי לְכַךְ, לְפִי שֶׁהוּא בֵּית גְּדוּל:

דְּקֹאִים בֵּי רַב שֵׁשֶׁת. אִם יְמוּת אֶחָד מִבֵּית רַב שֵׁשֶׁת:

יִקְרָא. דְּמַת, הוּוֹה לִיהַ הַסֵּפֶד שֶׁל רַבִּים: אֵתוּ כְּלִי עֲלֵמָא.

לְסַפְּדוּ: דְּתַנִּי הַלְפָתָא. הִיָּה שׁוֹנָה מִשְׁנִיּוֹת לְתַלְמִידִים,

אֵינוּ אֵלָא כֹּסֶל שְׁמִילָאוּהוּ סְפָרִי. אֵינוּ אֵלָא כֹּסֶל שְׁמִילָאוּהוּ סְפָרִים,

וְזֶה אֵינוּ יוֹדֵעַ מַה שְּׁשֵׁנָה: דְּמֵאֵן דְּמִשְׁתַּעֵי בְּהַדִּי

רִישׁ לְקִישׁ בְּשׁוּקָא, יְהִיבִין לִיהַ עֶסְקָא בְּלֹא סְהַדִּי. וְרַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק מַחְסִידֵי בְּבַל, כְּדֹאמְרִינָן בְּשִׁילְהֵי מִסְכַּת סוּטָה (מ"ט ע"ב) דְּקֹאמַר

לִיהַ, לֹא תִתְּנֵי יִרְאַת חַטָּא, דֹּאִיכָא אַנָּא. וְרִישׁ לְקִישׁ סַפְּדִיהָ לְהָאֵי דְתַנִּי וְכוּ', וְרַב נַחְמָן הִיָּה חֲסִיד וְלֹא רָצָה לְסַפְּדוּ: כְּמוֹ תִיקָ.

[א] שְׁלִי-יְחִיד. י"ג שְׁלִי-יְחִיד: ג' [ב] שְׁלִי-רַבִּים. י"ג שְׁלִי-רַבִּים: ג' [ג] דְּקֹאִים. י"ג דְּקֹאִים, (דְּקֹאִים): ד' [ד] לְחֲסִידֵי: ה'